

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia Paedagogica VI (2016)

ISSN 2299-2103

Magdalena Pasteczka

Dr hab. Adam Mikrut, prof. nadzw.¹

Dr hab. Adam Mikrut, prof. UP jest obecnym dyrektorem Instytutu Pedagogiki Specjalnej Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Jako absolwent oraz wieloletni pracownik jednostki posiada bogate doświadczenie naukowo-dydaktyczne osadzone w tradycji krakowskiej szkoły pedagogiki specjalnej.

Początkowa ścieżka edukacji zawodowej Adama Mikruta nie wiązała się z dyscyplinami pedagogicznymi. W latach 1972–1978 uczęszczał do Zespołu Szkół Mechanicznych w Gorlicach, najpierw do trzyletniej zasadniczej szkoły zawodowej, później natomiast do trzyletniego technikum mechanicznego. Czteroletnie studia w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie, na kierunku: pedagogika specjalna, specjalność: rewalidacja upośledzonych umysłowo ukończył w 1982 roku, obroną pracy magisterskiej nt. *Rozwój spostrzegania figur geometrycznych u dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim*, napisanej pod kierunkiem dr Alicji Maurer. W tym samym roku rozpoczął pracę na stanowisku asystenta stażysty w Katedrze Pedagogiki Specjalnej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, kierowanej przez doc. dr hab. Jadwigę Baran. Pierwszy rok pracy na Uczelni był także rokiem pracy w niepełnym wymiarze godzin w Szkole Podstawowej nr 44 w Krakowie (specjalnej).

W 1991 roku obronił pracę doktorską na temat *Aktywność społeczna a cechy indywidualne uczniów szkół specjalnych dla upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim*, zrealizowaną pod kierunkiem prof. dr hab. Janiny Wyczęsany. W grudniu 2002 roku Marszałek Województwa Śląskiego nadał mu stopień nauczyciela mianowanego. Stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki (pedagogika specjalna) uzyskał w roku 2006. Temat rozprawy habilitacyjnej brzmiał: *Agresja młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną – uwarunkowania i przejawy*.

¹ W opracowaniu wykorzystano materiały z prywatnego archiwum dr hab. Adama Mikruta, prof. UP.

Do tej pory Adam Mikrut, będąc pracownikiem naukowo-dydaktycznym, pełnił następujące funkcje:

- opiekun naukowo-dydaktyczny Kolegium Nauczycielskiego w Gliwicach z ramienia Akademii Pedagogicznej w Krakowie (do 2009 roku),
- członek Komitetu Organizacyjnego Festiwalu Nauki w Krakowie (do 2009 roku),
- kierownik Katedry Pedagogiki Specjalnej Akademii Pedagogicznej w Krakowie (w latach 2008–2009),
- kierownik Katedry Pedagogiki Specjalnej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (w latach 2009–2011),
- dyrektor Instytutu Pedagogiki Specjalnej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (od 2011 – nadal),
- członek Rady Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (od 2008 – nadal),
- członek Senatu (Akademii) Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (2008–2016),
- członek Senackiej Komisji Budżetowej (od 2008 roku – nadal),
- egzaminator z zakresu pedagogiki specjalnej w ramach przewodów doktorskich osób bez wykształcenia pedagogicznego.

Od 2010 roku jest członkiem Komisji Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk – Oddział w Krakowie, a od 2014 roku również członkiem Zespołu Pedagogiki Specjalnej przy Komitecie Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. Od 2014 roku – na okres kadencji władz Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu im. Jana Amosa Komeńskiego w Bratysławie – został powołany na członka tamtejszej wydziałowej komisji ds. obrony dysertacji naukowych w zakresie pedagogiki specjalnej.

Działalność dydaktyczna Adama Mikruta skupia się wokół przedmiotów, które korespondują z jego zainteresowaniami naukowymi. Poza seminariami magisterskimi i licencjackimi do najczęściej prowadzonych kursów należą: metodyka kształcenia uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną, metody statystyczne w pedagogice oraz podstawy samokształcenia i autoewaluacji.

Główne obszary działalności naukowo-badawczej Adama Mikruta dotyczą m.in. genezy i poziomu społecznego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością umysłową lekkiego stopnia oraz kształcenia specjalnego. Widoczne już w samym temacie pracy magisterskiej (*Rozwój spostrzegania figur geometrycznych u dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim*), a rozwijane w późniejszych publikacjach. Zagadnienia, które w ciągu ostatnich lat najczęściej opisuje, dotyczą sytuacji społecznej osób z lekką niepełnosprawnością intelektualną w kontekście agresji. Sytuacja dzieci i młodzieży zarysowana jest z dwóch perspektyw: sprawcy, a także ofiary przemocy. W pracach podejmowane jest również zjawisko samotności osób niepełnosprawnych. Tytuły prac poświęcone kształceniu odnoszą się do sytuacji edukacyjnych przede wszystkim w nauczaniu początkowym. Adama Mikruta interesuje również kształcenie kadr szkolnictwa specjalnego. Oryginalnymi

publikacjami z tego zakresu są dwa podręczniki, w tym jeden współautorski z prof. Janiną Wyczęsany:

- *Elementy metodyki nauczania początkowego dzieci upośledzonych umysłowo* (Kraków 1998; współautor: J. Wyczęsany),
- *Wybrane metody statystyki opisowej dla pedagogów* (1999).

Aktualnie podejmowane przez Adama Mikruta wątki mają związek z godnością osoby z niepełnosprawnością fizyczną, psychiczną i/lub społeczną. Wpisuje się ona w nurt filozofii personalistycznej. W swoich publikacjach zwraca szczególną uwagę na ochronę, propagowanie oraz przestrzeganie praw naturalnych, zwłaszcza prawa do życia. Należą do nich m.in. poniższe opublikowane artykuły:

- *Podmiotowość jako paradygmat pedagogiki specjalnej*, [w:] *Pedagogika specjalna. Różne poszukiwania – wspólna misja* (2009),
- *O integracji społecznej osób z niepełnosprawnością w kontekście podmiotowości człowieka*; „Niepełnosprawność” (2010),
- *O dostojeństwie człowieka jako zakłade społecznej integracji ludzi z postępującymi, [w:] V. Lechta (red.) Inkluziwna edukacja jako multidimenzjonalny wychowny problem* (2011),
- *Poszanowanie godności jako czynnik profilaktyki zachowań agresywnych osób z lekką niepełnosprawnością intelektualną*, [w:] B. Urban i M. Konopczyński (red.), *Profilaktyka i probacja w środowisku lokalnym* (2012).

Adam Mikrut jest autorem bądź współautorem ponad 80 publikacji. Są w nich prace zwarte (3 w tym 2 podręczniki akademickie), prace współredagowane (5) oraz artykuły w pracach zbiorowych (33), a także w czasopiśmie polskich oraz zagranicznych (łącznie 42). Wśród nich wymienić należy pracę habilitacyjną *Agresja młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną – uwarunkowania i przejawy* (2005). Jest również współredaktorem takich prac, jak:

- *Kształcenie zintegrowane dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych* (2002; współredaktor: Janina Wyczęsany),
- *Kompetencje pedagoga w kontekście teorii i praktyki edukacji specjalnej* (2008; współredaktor: Piotr Majewicz),
- *Teoria i praktyka oddziaływań profilaktyczno-wspierających rozwój osób niepełnosprawności* (2011; współredaktor: Jolanta Baran i Tamara Cierpiatowska),
- „*Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Paedagogica II*” (2012; współredaktor: Danuta Wolska),
- *Aktywizacja ucznia z niepełnosprawnością w różnych obszarach jego edukacji* (2012, współredaktor: Piotr Majewicz),
- *Idee Marii Grzegorzewskiej jako inspiracje rozwoju współczesnej pedagogiki specjalnej* (2014; współredaktor: Ewa Dyduch i Jolanta Zielińska).

Czasopisma i wydawnictwa cykliczne, w których publikuje najczęściej to „Dyskursy Pedagogiki Specjalnej”, „Nasze Forum”, „Niepełnosprawność”, „Niepełnosprawność i Rehabilitacja”. Często podejmuje współpracę naukową z prof. Janiną Wyczęsany, pod kierunkiem której pisał swoją pracę doktorską. Do tej pory

wypromował kilkuset licencjatów i magistrów. Jest promotorem trzech doktorów oraz sprawuje opiekę naukową nad dwoma otwartymi przewodami doktorskimi. Jest również recenzentem prac doktorskich, a także pracy habilitacyjnej. Współpracując ze środowiskiem naukowym bierze czynny udział w Radach Redakcyjnych czasopism:

- „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Paedagogica” – członek rady naukowej,
- „Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych”, wydawany przez Komisję Nauk Pedagogicznych PAN Oddział w Krakowie oraz Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie – redaktor statystyczny,
- „Edukacja Międzykulturowa”, czasopismo Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie, Uniwersytet Śląski w Katowicach – redaktor statystyczny,
- „Problemy edukacji, rehabilitacji i socjalizacji osób niepełnosprawnych”, czasopismo Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie, Uniwersytet Śląski w Katowicach – konsultacje statystyczne.

Wykonuje także recenzje wydawnicze dla czasopism, takich jak: „Szkoła Specjalna”, „Człowiek-Niepełnosprawność-Społeczeństwo”, „Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych PAN”, „Zeszyty Naukowe Małopolskiej Szkoły Wyższej w Brzesku” oraz wydawnictw naukowych (Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Humanistyczni-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego). Uczestniczył także w międzynarodowym projekcie badawczym *Experiencing a suffering* realizowanym przez Wyższą Szkołę Edukacji Zdrowotnej i Nauk Społecznych w Łodzi i Instituto di Psicologia – Facolta di Scienze dell'Educazione Universita Pontificia Salesiana Roma. Efektem projektu była dwutomowa angielskojęzyczna publikacja *Experiencing a suffering* pod redakcją J. Binnebesela, Z. Formella. P. Krakowiaka i Z. Domżała, wydana w 2012 roku przez: LAS – Libreria Ateneo Salesiano w Rzymie i Wydawnictwo Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej i Nauk Społecznych w Łodzi.

Za działalność naukowo-badawczą Adam Mikrut otrzymał dwie nagrody Rektora Akademii Pedagogicznej w Krakowie (1999, 2000), natomiast z tytułu osiągnięć dydaktyczno-wychowawczych uhonorowano go nagrodą Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (1987 – zespołowa III stopnia). W maju 2005 roku odznaczony został Medalem Komisji Edukacji Narodowej za zasługi dla oświaty i wychowania.

Associate Professor Adam Mikrut

Abstract

The article presents the description of the director of the Institute of Special Pedagogy – Associate Professor Adam Mikrut. It presents His didactic and scientific-research activity with the inclusion of selected titles. The text also contains information about the functions fulfilled by Him and awards achieved.

Keywords: Adam Mikrut, director, Institute of Special Pedagogy

Magdalena Pasteczka

magister pedagogiki specjalnej. Zatrudniona na stanowisku asystenta w Instytucie Pedagogiki Specjalnej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się przede wszystkim wokół zagadnień aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych intelektualnie.